

№ას-788-748-2013

20 ოქტომბერი, 2014 წელი,
ქ.თბილისი

სამოქალაქო საქმეთა პალატა
შემადგენლობა:

თეიმურაზ თოდრია (თავმჯდომარე, მომხსენებელი),
პაატა ქათამაძე, ზესარიონ ალავიძე

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი მოსმენის გარეშე

კასატორი – ი. ჩ-ე

მოწინააღმდეგე მხარეები – მ. ა-ე, მ. კ-ე, ი. კ-ე, მ. ჯ-ე, ს. ხ-ი, ა. კ-ე

გასაჩივრებული გადაწყვეტილება – ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 30 მაისის გადაწყვეტილება

კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული გადაწყვეტილების გაუქმება

დავის საგანი – სესხის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, მატერიალური და
მორალური ზიანის ანაზღაურება

ა ღ წ ე რ ი ლ ო ბ ი თ ი ნ ა წ ი ლ ი:

მ. ა-მ, მ. კ-მ, ი. კ-მ, მ. ჯ-მ, ს. ხ-მა და ა. კ-მ სარჩელი აღძრეს სასამართლოში მ. ზ-ისა და ი. ჩ-ის მიმართ და სესხის ხელშეკრულების ბათილად ცნობა, მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურება მოითხოვეს შემდეგი დასაბუთებით: 2011 წლის თებერვალში მოსარჩელებმა მ. ზ-სა და მესამე პირებთან ერთად შექმნეს ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „თ. მ. ს-ო 124“. თავმჯდომარედ მ. ზ-ე აირჩიეს. მოსარჩელებმა კეთილსინდისიერად შეასრულეს ამხანაგობის წინაშე არსებული ვალდებულებები. 2012 წლის 19 ივლისს ამხანაგობის კრებამ მათ ინდივიდუალურ საკუთრებაში გადასცა მშენებარე სახლში ის ბინები, რომლებიც ეკუთვნოდათ შესრულებული ვალდებულებების მიხედვით. საკუთრება დარეგისტრირდა საჯარო რეესტრში. 2012 წლის ივნისში, თბილისის

საქალაქო სასამართლოში ი. ჩ-ის მიერ ამხანაგობის წევრების მიმართ სარჩელის შეტანის შემდეგ, მოსარჩელებისათვის ცნობილი გახდა, რომ ამხანაგობის თავმჯდომარე მ. ზ-ს ი. ჩ-ისაგან 2011 წლის 9 მარტს უსესხია 112 000 აშშ დოლარი, ხოლო 2011 წლის 23 მარტს - 220 000 აშშ დოლარი. მ. ზ-ის მიერ ი. ჩ-ისაგან ნასესხები თანხა არ დაფიქსირებულა ამხანაგობის საბუღალტრო მონაცემებში, არ დახარჯულა ამხანაგობის მიზნებისათვის, ანუ სახლის მშენებლობაზე. ამხანაგობის თავმჯდომარემ, თუმცა დაადასტურა მის მიერ სესხის ხელშეკრულებაზე ხელისმოწერა, მაგრამ უარყო ი. ჩ-ისაგან თანხის მიღება. მისი განმარტებით, მოატყუეს და შეცდომა დააშვებინეს. გამსესხებელმა ისე დადო ხელშეკრულება ამხანაგობის თავმჯდომარესთან, რომ არ შეუმოწმებია მისი უფლებამოსილება. ზემოაღნიშნული გარემოებები ადასტურებენ 2011 წლის 23 მარტს დადებული სესხის ხელშეკრულების მოჩვენებით და თვალთმაქცურ ბუნებას, ამიტომ, ეს ხელშეკრულება, სამოქალაქო კოდექსის 54-ე და 56-ე მუხლების თანახმად, ბათილია. მოპასუხეებს სოლიდარულად უნდა დაეკისროთ მიყენებული მორალური და მატერიალური ზიანის ანაზღაურება, რადგან, მ.ა-მ, უფლებრივი აკრძალვის გამო, ვერ შეძლო ბინის გაყიდვა, შეჩერდა სახლის მშენებლობა. მოსარჩელები, ხელშეკრულების გამო, არიან შეურაცხყოფილი, აქვთ ქონების დაკარგვის განცდა, გადაიტანეს სტრესი.

მოპასუხე მ. ზ-მ სარჩელინაწილობრივ ცნო. მისი განმარტებით, სესხის ხელშეკრულებაში მითითებული თანხა არ მიუღია. ხელშეკრულება დაიდო ფიქტიურად. მოსარჩელის მოთხოვნა ზიანის ანაზღაურების ნაწილში უსაფუძვლო და დაუსაბუთებელია. სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლით ზუსტად არის განსაზღვრული მორალური ზიანის ანაზღაურების პრინციპი. მოსარჩელები არ მიუთითებენ სამართლის ნორმას, თუ რის საფუძველზე ითხოვენ მორალური ზიანის ანაზღაურებას. მატერიალური ზიანის ანაზღაურების შემთხვევაშიც, მოსარჩელე ვალდებულია, ზუსტად მიუთითოს, თუ რა სახის ზიანი მიადგა მას.

მოპასუხე ი. ჩ-მ წარმოდგენილი შესაგებლით სარჩელი არ ცნო. სარჩელში არ არის მითითებული და წარმოდგენილი მოთხოვნის დამადასტურებელი მტკიცებულებები. ამხანაგობა წარმოადგენს ფიზიკურ პირთა ერთობლიობას. ამხანაგობა „თ. მ. ს-ო 124-ის“ სადამფუძნებლო ხელშეკრულების მე-VI მუხლის მესამე პუნქტის თანახმად, ამხანაგობის თავმჯდომარე უფლებამოსილია, ამხანაგობის სახელით აიღოს კრედიტი, ამიტომ ამხანაგობის წევრებმა პასუხი უნდა აგონ, როგორც სოლიდარულმა მოვალეებმა. მის მიერ გაცემული თანხით აშენდა ამხანაგობის სახლთმფლობელობა, რომლითაც, ამჟამად სარგებლობენ მოსარჩელები, ხოლო მას ადგება მატერიალური ზიანი. მის მიერ საბანკო დაწესებულებაში 332 000 აშშ დოლარის შეტანის შემთხვევაში, ის მიიღებდა სარგებელს.

ბათუმის საქალაქო სასამართლოს 2012 წლის 8 ნოემბრის გადაწყვეტილებით მ. ა-ის, მ. კ-ის, ი. კ-ის, მ. ჯ-ის, ს. ხ-ისა და ა. კ-ის სარჩელი მ. ზ-ისა და ი. ჩ-ის მიმართ, მესამე პირების, ვ. მ-ის, გ. კ-ის, ზ. ე-ის, ა. ს-ის, დ. ხ-ის, ნ. ჩ-ის, სესხის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის, მორალური და მატერიალური ზიანის ანაზღაურების თაობაზე არ დაკმაყოფილდა. აღნიშნული გადაწყვეტილება მოსარჩელებმა სააპელაციო წესით გაასაჩივრეს.

ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 30 მაისის გადაწყვეტილებით სააპელაციო საჩივარი მ. ა-ის, მ. კ-ის, ი. კ-ის, მ. ჯ-ის, ს. ხ-ის, ა. კ-ის სააპელაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ბათუმის საქალაქო

სასამართლოს 2012 წლის 8 ნოემბრის გადაწყვეტილება გაუქმდა და მიღებულ იქნა ახალი გადაწყვეტილება. მ. ა-ის, მ. კ-ის, ი. კ-ის, მ. ჯ-ის, ს. ხ-ის, ა. კ-ის სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, ი. ჩ-სა და მ. ზ-ს შორის დადებული 2011 წლის 23 მარტის სესხის ხელშეკრულება ბათილად იქნა ცნობილი; მ. ა-ს, მ. კ-ს, ი. კ-ს, მ. ჯ-ს, ს. ხ-ს, ა. კ-ს მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურებაზე უარი ეთქვათ. პალატამ დადგენილად მიიჩნია შემდეგი ფაქტობრივი გარემოებები: 2011 წლის თებერვალში, ინდივიდუალური ბინათმშენებლობის შესახებ ერთობლივი საქმიანობის ხელშეკრულების საფუძველზე ცამეტმა დამფუძნებელმა წევრმა ჩამოაყალიბა ამხანაგობა „თ. მ. ს-ო 124“. ამხანაგობის თავმჯდომარედ აირჩიეს მ. ზ-ე. ამხანაგობის წევრები არიან მოსარჩელები და მესამე პირები. ხელშეკრულებით ერთობლივი საქმიანობის (ამხანაგობის) მიზანია ქ.ქობულეთში, თ. მ. ს-ო №124-ში მრავალბინიანი საცხოვრებელი სახლის მშენებლობა ამხანაგობის წევრების საცხოვრებელი ანდა არასაცხოვრებელი ფართით უზრუნველსაყოფად. ამავე ხელშეკრულებით განისაზღვრა თითოეული წევრის ფულადი შენატანის ოდენობა და მათი წილები. დამფუძნებელი წევრები შეთანხმდნენ და ამხანაგობის მართვისა და წარმომადგენლობითი უფლებამოსილება დააკისრეს ამხანაგობის თავმჯდომარე მ. ზ-ს (ხელშეკრულების მე-6 მუხლი). ამხანაგობის თავმჯდომარე ამხანაგობის უმაღლესი თანამდებობის პირია, რომელიც ხელმძღვანელობს და უძღვება ამხანაგობის საქმიანობას, ასევე, ამხანაგობას წარმოადგენს გარიგებებში და მესამე პირებთან ურთიერთობაში; ამხანაგობის სახელით დებს ხელშეკრულებებს ამხანაგობის წევრებსა და მესამე პირებთან; უფლებამოსილია, დადოს ყველა ხელშეკრულება (გარიგება), რაც საჭიროა ამხანაგობის მიზნის მისაღწევად, მათ შორის შეიძინოს უძრავი ქონება, მიწის ნაკვეთი, გააფორმოს ნარდობის ხელშეკრულება და განკარგოს, გაასხვისოს ამხანაგობის ქონება. ამხანაგობის თავმჯდომარე უფლებამოსილია, ამხანაგობის სახელით აიღოს კრედიტი. მითითებულ ხელშეკრულებას ხელს აწერენ ამხანაგობის წევრები, მათ შორის, მოსარჩელებიც. 2011 წლის 23 მარტს ამხანაგობა „თ. მ. ს-ო 124-ის“ თავმჯდომარე მ. ზ-მ, როგორც ამხანაგობის თავმჯდომარე (მსესხებელმა), სესხის ხელშეკრულება გააფორმა ი. ჩ-სთან (გამსესხებელთან). ხელშეკრულების მიხედვით, ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენს გამსესხებლის მიერ მსესხებლისათვის (მრავალბინიანი სახლის საპროექტო-სამშენებლო საქმიანობისათვის) გადაცემული სესხის თანხა - 220 000 აშშ დოლარის ეკვივალენტი ქართული ლარი.

ი. ჩ-მ 2012 წლის 8 მაისს თბილისის საქალაქო სასამართლოში სარჩელი აღძრა ამხანაგობა „თ. მ. ს-ო 124-ის“ დამფუძნებელი წევრების მიმართ და მათთვის, 2011 წლის 9 მარტისა და 23 მარტის სესხის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე, ვალდებულების შესრულება, - ნასესხები თანხის, 112 000 აშშ დოლარისა და 220 000 აშშ დოლარის დაკისრება, ასევე მიუღებელი შემოსავლის სახით მიყენებული ზიანის ანაზღაურება (ძირითადი თანხის წლიური 10%-ის გადახდა გადაწყვეტილების აღსრულებამდე) მოითხოვა. ი. ჩ-ის სარჩელთან დაკავშირებით მოპასუხეებმა სასამართლოში წარადგინეს შესაგებელი, რომლითაც სარჩელი არ ცნეს დაუსაბუთებლობისა და უსაფუძვლობის მოტივით. მოპასუხეების განმარტებით, სესხის ხელშეკრულება არის ფიქტიური გარიგება. სესხის თანხა გადაცემული არ არის. არც ერთ თანხაზე საბანკო გადარიცხვა არ განხორციელებულა. ხელშეკრულება თვალთმაქცური და მოტყუებით დადებული გარიგებაა. ამხანაგობა კრედიტის აღების აუცილებლობას არ საჭიროებდა. ქუთაისის სააპელაციო სასამართლომ დააკმაყოფილა აპელანტების შუამდგომლობა

და ქობულეთის პოლიციის სამმართველოდან გამოთხოვილ იქნა სისხლის სამართლის საქმის მასალები, მითითებული მტკიცებულებებიდან გამომდინარე, სააპელაციო სასამართლო უდავოდ დადგენილად მიიჩნევს იმ ფაქტობრივ გარემოებას, რომ მხარეთა ი. ჩ-სა და მ. ზ-ს 2011 წლის 23 მარტს დადებული გარიგება არის თვალთმაქცური, რაც მისი ბათილობის საფუძველია.

სისხლის სამართლის საქმეში არსებული მოწმე მ. ზ-ის ჩვენებაში ვკითხულობთ: „რაც შეეხება 112 000 აშშ დოლარსა და 220 000 აშშ დოლარის სესხის ხელშეკრულებას განვიმარტავთ, რომ 2011 წლის 9 მარტს მაშინ, როდესაც უკვე 2011 წლის 12 აპრილს მომხდარიყო ამხანაგობის გამიჯვნა, ე.ი. ა. კ-ის ოჯახის წევრები სულ ექვსი წევრი გაიმიჯნა ჩვენგან იმ მოტივით, რომ მის წილ ქონებას თვითონ განკარგვადნენ დანარჩენ ნახევარს კი, ჩვენ შვიდი წევრი განკარგვადით ამხანაგობის წევრებთან შეთანხმებით ი. ჩ-სთან გავაფორმეთ სესხის ხელშეკრულება 112 000 აშშ დოლარზე. ი. ჩ-ისაგან ხელშეკრულებაში მითითებული თანხა არ მიუღია ამხანაგობას, რასაც დაადასტურებს ამხანაგობის წევრები და 23 მარტს მოვიდა ჩემთან კვლავ ი. ჩ-ე და მითხრა, რომ სესხის ხელშეკრულება შედგენილია უმნიშვნელო ხარვეზებით, აგერ თან მაქვს გასწორებული ტექსტი, წამოდი, ნოტარიუსში განვაახლოთ ხელშეკრულება. მე ვენდე მას და გავყევი ნოტარიუსთან და მოვუწერე ხელი ხელშეკრულებაში ისე, რომ ტექსტი არ წამიკითხავს. მიუხედავად განმეორებითი ხელის მოწერისა, ფული არ მოუცია ხელშეკრულების თანახმად, არც ნაღდი და არც უნაღდო.... მე, როდესაც განმეორებით მივყევი ნოტარიუსთან ი. ჩ-ს მოტყუებით მომაწერინა ხელი სესხის ხელშეკრულებაზე 220 000 აშშ დოლარზე, რის საფუძველზეც მოხდა მ. კ-ის და ამხანაგობის სხვა წევრების ბინების დაყადაღება...ი. ჩ-მ მომატყუა, ისარგებლა ნდობით და მოტყუებით მომაწერინა ხელი სესხის ხელშეკრულებაზე და ამით თაღლითურად ცდილობს უძრავი ქონების მისაკუთრებას.... როდესაც მივიღე თბილისის საქალაქო სასამართლოდან სარჩელი, მე მაშინ გავიგე 220 000 აშშ დოლარის სესხის ხელშეკრულების შესახებ, მანამდე ვიცოდი, რომ გაფორმებული მქონდა სესხის ხელშეკრულება 112 000 აშშ დოლარზე, აქედან ნათლად სჩანს, რომ ი. ჩ-ს უკვე ქონდა შემუშავებული თაღლითური სქემა მაშინ, როდესაც შევადგინეთ 112 000 აშშ დოლარზე სესხის ხელშეკრულება. ასევე ი. ჩ-მ მოტყუებით მომაწერინა ხელი 220 000 აშშ დოლარზე, რის შესახებაც გავიგე სასამართლოდან, როცა აკრძალვა დაედო მ. კ-ისა და მისი ოჯახის წევრების უძრავ ქონებას.მე არცერთი თეთრი არ მიმიღია ი. ჩ-ისგან აღნიშნულს დაადასტურებს ყველა ამხანაგობის წევრი.“

მ. ზ-ის ჩვენებაში ვკითხულობთ: „ი. ჩ-ისგან არც ერთი თეთრი არ მიმიღია არც ნაღდი არც უნაღდო, მომატყუა და თაღლითურად ცდილობს ქონების მისაკუთრებას“, „... ი. ჩ-მ შემთხვევით შეცდომაში, მომატყუა და შეცდომით ხელი მომაწერინა გარდა 112 000 აშშ დოლარისა სესხის ხელშეკრულებისა 220 000 აშშ დოლარის სესხის ხელშეკრულებაზე. არც მე არც ამხანაგობას ი. ჩ-ისგან არც ერთი თეთრი არ მიგვიღია...2011 წლის 23 მარტს დამირეკა მობილურ ტელეფონზე ი. ჩ-მ და მთხოვა სესხის ხელშეკრულებაში 112 000 აშშ დოლარზე არის რაღაც ხარვეზი გამოვასწორო და მიმეყვი ნოტარიუსში ხელმეორედ მოვაწეროთ ხელიო, მე ნოტარიუსში მივედი ნამდვილად ჩემი ავტომობილით „ვაზ 2107-ით“ თეთრი ფერის და მახლდა ჩემი მამიდაშვილი ვ. შ-ი, როდესაც მივედი გამზადებულ ხელშეკრულებაზე მოვაწერე ხელი ისე რომ, არც კი წამიკითხავს, თუ რა ეწერა, მე ვიცოდი იყო სესხის ის ძველი ხელშეკრულება 112 000 აშშ დოლარზე, ხელის

მოწერის შემდეგ მე მარტო წამოვედი სახლში, ხოლო ჩემი მამიდაშვილი ვ. შ-ი გაყვა ი. ჩ-სა და დ. გ-ს. ამდენად ვერც იმ დღეს ვერ გადმომცემდა 220 000 აშშ დოლარს, ვინაიდან წამოვედი მარტო და რომ ი. ჩ-ე წავიდა ვ. შ-თან და დ. გ-თან ერთად დაადასტურებს თვით დ. გ-ი და ვ. შ-ი. როგორც მოვაწერე ხელი სესხის ხელშეკრულებას, ამის შემდეგ ი. ჩ-ე დღემდე აღარ მინახავს და მემალემა, ერიდება ჩემთან შეხვედრას. ჩემს მიერ მიცემულ ჩვენებებში მინდა შევიტანო შესწორება...2012 წლის 23 მარტს შუადღისას მე დამირეკა ჩემმა ძმისშვილმა მ-ზ ზ-მ და მთხოვა მივსულიყავი ოფისში, რომელიც მდებარეობდა თ. მ. ს-ო №124-ში, სადაც დამხვდა მ-ზ ზ-ე, ი. ჩ-ე და დ. გ-ა, მე მათ მივესალმე და ი. ჩ-მ და დ. გ-ამ მითხრეს, რომ იმ სესხის ხელშეკრულებაში, რომელიც გაფორმებულ იქნა 2012 წლის 09 მარტს იურიდიულად არის რალაცეები დასაზუსტებელი, ისე ბანკში პრობლემებია, ჩვენ გვაქვს გასწორებული სესხის ხელშეკრულება და წავიდეთ ნოტარიუსში და დავამოწმებინოთ ხელმოწერები. მ-მ მითხრა, არ არის არანაირი პრობლემა, გაყევი და ხელი მოაწერეო... მე ყველას ვენდობოდი გავყევი ნოტარიუსში და მოვაწერე ხელი, ისე რომ არ წამიკითხავს ხელშეკრულება და ხელშეკრულების ტექსტი, რომ შეცდომით მომაწერინეს ხელი 220 000 აშშ დოლარზე გავიგე მაშინ, როდესაც სასამართლოდან მოვიდა შეტყობინება ამხანაგობა თ.მ. ს-ო №124-ის კუთვნილ უძრავ ქონებაზე აკრძალვის შესახებ. ...მე როდესაც გავიგე რომ ვიყავი მოტყუებული და შეცდომაში შეყვანილი ვუთხარი მ-ზ ზ-ს, რომელმაც მითხრა, რომ იგი საქმის კურსშია ამ ხელშეკრულებაზე და თვითონ მოაგვარებდა პრობლემას...მე ვენდე ჩემს ძმისშვილს და მის მეგობრებს და აღარ გამიმახვილებია ამ საკითხზე ყურადღება, რომ შემემჩნია, რომ მატყუებდნენ და გარდა 112 000 აშშ დოლარისა ხელს მაწერინებდნენ 220 000 აშშ დოლარზე რა თქმა უნდა ხელს არ მოვაწერდი...მთლიან მშენებლობას და ფინანსურ საკითხებს წყვეტდა მ-ზ ზ-ე, მე მხოლოდ დოკუმენტალურად ვიყავი ამხანაგობის თავმჯდომარე დანარჩენ ყველა საკითხს წყვეტდა მ-ზ ზ-ე. ი. ჩ-ისგან ამხანაგობას არცერთი თეთრი არ მიუღია და ორივე ხელშეკრულება სესხის შესახებ გაფორმებული იქნა ფიქტიურად, თვალთმაქცურად. პირველი ხელშეკრულება 112 000 აშშ დოლარზე გავაფორმე მ-ზ ზ-ის თხოვნით, ხოლო მეორე ხელშეკრულებაზე 220 000 აშშ დოლარზე მომატყუეს და ისე მომაწერინეს ხელი... თუ რა იყო მიზანი ამ თვალთმაქცური ხელშეკრულების დადების ამაზე პასუხის გასცემს მ-ზ ზ-ე, ი. ჩ-ე და დ. გ-ა.“

მოწმე მ-ზ ზ-ის ჩვენების მიხედვით: „ა. კ-ე შეხვდა ბიძაჩემს, მ. ზ-ს, დაილაპარაკეს და შეთანხმდნენ ამხანაგობის ჩამოყალიბებაზე, ჩამოყალიბეს ამხანაგობა და დაიწყეს მშენებლობა, სახლზე მიშენება. ვინაიდან ბიძაჩემი მ. ზ-ე გახდა ამხანაგობის თავმჯდომარე მე ხშირად შეძლებისდაგვარად მივდიოდი მშენებლობაზე და ვაძლევდი რჩევა-დარიგებებს. სხვა საქმიან და ფინანსურ ურთიერთობაში არ ვერეოდი და არც ჩავრეულვარ... ი. ჩ-ს ვიცნობ დაახლოებით 7-8 წელია...მე მასთან არანაირი საქმიანი ურთიერთობა არ მქონია, მხოლოდ მეგობრული ურთიერთობა და სხვა არანაირი საქმიანი ურთიერთობა...ბიძამისისგან იცის, რომ გააფორმა სესხის ხელშეკრულება ი. ჩ-სთან 112 000 აშშ დოლარზე. ხელშეკრულების გაფორმებიდან რამოდენიმე დღეში დამირეკა ბიძაჩემმა მ. ზ-მ და მითხრა რომ მოვიდა ი. ჩ-ე და მთხოვს ხელშეკრულებაში შესწორებას და თუ გავყევი ნოტარიუსშიო. მე მ-ს ვუთხარი, ნახე მე აქეთ არ ვარ, თუ გასასწორებელია რამე და პრობლემა აქვს გაასწორეთ, მე ხელშეკრულების ტექსტს არ ვიცნობდი და არც ის ვიცოდი თუ რა შესწორებაზეა

ლაპარაკი. დაახლოებით ერთი წლის შემდეგ მოდის ბიძაჩემი და მითხრა, რომ ი. ჩ-მ მომატყუა და შეცდომით მომაწერინა ხელი 220 000 აშშ დოლარზე და აკრძალვა არის დადებული ნაწილ ამხანაგობის უძრავ ქონებაზე. მე მაშინ გავიგე, რომ ი. ჩ-ს უსარგებლია ბიძაჩემის ადამიანური მხარით და მოტყუებით მოაწერინა ხელი მეორე სესხის ხელშეკრულებაზე 220 000 აშშ დოლარზე....ბიძაჩემს არცერთი თეთრი არ მიუღია ი. ჩ-ისგან.“

მ. კ-ის ჩვენებით: „23 მარტის სესხის ხელშეკრულებას ხელს აწერენ ი. ჩ-ე და ამხანაგობის თავმჯდომარე მ. ზ-ე, ეს ჩვენთვის მოულოდნელი და დაუჯერებელი იყო შემდეგი გარემოებების გამო: პირველ რიგში პირველი სესხის ხელშეკრულების გაფორმების პერიოდისათვის უკვე ამენებული იყო ოთხი სართული და გამზადებული იყო მეხუთე სართული დასასხმელად და ასეთი სესხის თანხის ოდენობა არ იყო საჭირო....ამხანაგობის თავმჯდომარემ ვერ აგვიხსნა ამხელა სესხის სინამდვილე და მიგვითითა საკითხი გაგვერკვია მ-ზ ზ-სთან, მ. ზ-მ განგვიმარტა, რომ ხელი ნამდვილად მისი მოწერილი იყო სესხის ხელშეკრულებაზე, მაგრამ არცერთი თეთრი ხელშეკრულების მიხედვით არ მიუღია. მ-ზ და მ. ზ-ები მამაჩემს და ჩემი ოჯახის წევრებს აიძულებდა, ადგილი აქვს გაუგებრობას, ი. ჩ-სთან საქმეს თვითონ გაარკვევდა და ჩვენი ქონება გათავისუფლდებოდა ყოველგვარი აკრძალვისაგან...“ იმავეს ადასტურებს მოწმე ი. კ-ე 21.09.12 წელს მიცემულ ჩვენებაში. ა. კ-ის ჩვენებით დგინდება: ბინათმშენებლობის ამხანაგობა „თ. მ. ს-ო 124-ის“ ჩამოყალიბებას ორგანიზაცია გაუწია ქ.ქობულეთში მცხოვრებმა მ-ზ ზ-მ, ზედმეტსახელად პ-მ. ფაქტობრივად იგი წარმართავდა და წარმართავს ამხანაგობის საქმიანობასა და მშენებლობას. მანვე მოელაპარაკა მოსარჩელებს, რომ ქ.ქობულეთში მათ საკუთრებაში არსებულ 500 კვ.მ მიწის ნაკვეთზე და მშენებარე 4 - სართულიან სახლზე 7 - სართულიან საცხოვრებელ სახლ-სასტუმროს ააშენებდა. კ-ების 4 - სართულიან სახლს, პროექტის შესაბამისად, მიუშენებდა და დააშენებდა სართულებს. ჩამოყალიბებული ამხანაგობის თავმჯდომარე გახდა ბიძა, როგორც მისი ნდობით აღჭურვილი პირი, რომელიც ასრულებს მის, როგორც, საქმის ორგანიზატორის, მითითებებს. ამხანაგობის სახელით გამოდის მ. ზ-ე, მაგრამ ფაქტობრივ მითითებებსა და თანხმობას ღებულობს მ-ზ (პ-ა) ზ-ისაგან. ამხანაგობაში კ-ებთან ერთად გაწევრიანდა 7 წევრი მ. ზ-ის ჩათვლით, ყველა მათგანი მ-ზ ზ-ის ახლობელი ან ნათესავია.

მ-ზ ზ-ე და ი. ჩ-ე არიან ახლობლები, მათ ერთმანეთთან აკავშირებთ საერთო ინტერესები და სხვადასხვა გარიგებები. სესხის ხელშეკრულებები დადებულია სწორედ მ-ზ ზ-ის ინიციატივითა და მითითებით, რომელსაც ამხანაგობის ფიქტიური თავმჯდომარე მ. ზ-ე ყურადღებას არ აქცევდა. ფიქტიური, მოჩვენებითი და თვალთმაქცური ხელშეკრულებების იდეა სწორედ მ-ზ ზ-ისაგან მომდინარეობს. 2011 წლის მარტამდე, ვიდრე დაიდებოდა სესხის ხელშეკრულება, ი. ჩ-სა და მ-ზ ზ-ს ჰქონდათ პარტნიორული და საქმიანი ურთიერთობა, რისთვისაც მ-ზ ზ-ს ი. ჩ-ისათვის ასანაზღაურებელი ჰქონდა რამდენიმე ასეული ათასი აშშ დოლარი. 2011 წლის მარტის ხელშეკრულების დადებამდე მ-ზ ზ-სა და ი. ჩ-ს ერთმანეთში ჰქონდათ დღემდე დაუმთავრებელი სამოქალაქო დავა ქობულეთში არსებულ სხვა სასტუმრო კომპლექსთან დაკავშირებით. აღნიშნულის გამო, მხარეთა შორის 2011 წლის მარტში ხელშეკრულების დადების დროს არსებობდა უნდობლობის ისეთი საფუძველი, რაც გამორიცხავდა იმას, რომ ი. ჩ-ს ამხანაგობის თავმჯდომარისათვის სესხად მტკიცე გარანტიის გარეშე გადაეცა 220000 აშშ დოლარი. ი. ჩ-ს 2011 წლის 23

მარტის სესხის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული თანხა მ. ზ-ისათვის არ გადაუცია.

ა. კ-ის ჩვენებით დგინდება: „ი ჩ-სთან დადებული სესხის ხელშეკრულებები 2011 წლის 9 და 23 მარტს ემსახურებოდა არა ამ ხელშეკრულებით გათვალისწინებული თანხების მიღებას, არამედ მ-ზ ზ-სა და ი. ჩ-ს შორის არსებული ვალდებულებების ჩათვლას, მ-ზ ზ-ის მიერ ვალდებულების სანაცვლოდ გარანტიის შექმნას ი. ჩ-ის მიმართ ქონებით ურთიერთვალდებულებების გასწორებას... გადახდისუუნარო მ-ზ ზ-მ და ი. ჩ-მ ურთიერთშეთანხმებით განიზრახეს სესხის ხელშეკრულების ფორმალურად დადება, არსებული ვალების დაფარვის საგარანტიოდ და სამომავლოდ ჩემი და ჩემი ოჯახის წევრების ქონების გამოყენება... მ. ზ-ე უარყოფს სესხის მიღებას, მაგრამ ჩვენთვის უცნობია მაშინ რა მოტივებით აწერდა იგი ხელს ფიქტიურ ხელშეკრულებას“. როგორც საქმეში არსებული სისხლის სამართლის საქმის მასალებიდან დგინდება გ. კ-მ მისცა ჩვენება, რომლის თანახმადაც: „.....რაც შეეხება 220 000 აშშ დოლარის სესხის ხელშეკრულებას აბსურდია მსგავსი ხელშეკრულება ი. ჩ-სთან არ გაფორმებულა და ი. ჩ-მ მოატყუა მ. ზ-ე, რასაც დაადასტურებს ყველა ამხანაგობის წევრი, რომ არც ერთი თეთრი არ მიუღია ი. ჩ-ისგან ამხანაგობას და არასწორად არის დაყადაღებული მ. კ-ისა და მისი ოჯახის წევრების ბინები, ისარგებლა ნდობით ი. ჩ-მ და თაღლითურად მოატყუა მ. ზ-ე და მოაწერინა ხელი სესხის ხელშეკრულებაზე....ი. ჩ-ს რომ არც ერთი თეთრი არ მოუცია, სესხის ხელშეკრულების თანახმად ამხანაგობისათვის არც ნაღდი არც უნაღდო ანგარიშსწორებით, ამას ადასტურებს ყველა ამხანაგობის წევრი....ი. ჩ-მ მოატყუა მ. ზ-ე და ამხანაგობის წევრები და არც ერთი თეთრი არ მიუღია ი. ჩ-ისგან ამხანაგობა „თ. მ. ს-ო 124-ს“. იგივეს ადასტურებს მოწმე ზ ე-ე 19.10.12 და 15.11.12 წელს მიცემულ ჩვენებებში; მოწმე ნ. ჩ-ი 19.10.12წ და 15.11.12 წელს მიცემულ ჩვენებებში; მოწმე დ. ხ-ი 19.10.12წ და 20.11.12 წელს მიცემულ ჩვენებებში; მოწმე ა. ს-ე 19.10.12წ და 20.11.12 წელს მიცემულ ჩვენებებში. სისხლის სამართლის საქმეში არსებული მ. ჯ-ის ჩვენების თანახმად, „...2011 წლის 9 მარტს და 23 მარტს ამხანაგობის თავმჯდომარემ მ. ზ-მ ხელი მოაწერა სესხის ხელშეკრულებას, რომლითაც თითქოს ვინმე ი. ჩ-ისგან ისესხა პირველად 112 000 აშშ დოლარი, ხოლო მეორედ 220 000 აშშ დოლარი. ამ ვალდებულების გამო ი. ჩ-მ დაიწყო სასამართლო დავა და უზრუნველყოფის მიზნით ყადაღა დაადო ჩემი შვილის, მ. და რძლის – მ-მ ა-ის ქონებას. კვლავ დავიწყეთ საქმის გარკვევა. ამხანაგობის თავმჯდომარემ განმარტება ვერ მოგვცა, თუმცა დაადასტურა, რომ სესხის ხელშეკრულებას მან ხელი მოაწერა მ-ზ ზ-ის მითითებით, თუმცა მას თანხა არ მიუღია, ამიტომ მიგვითითა, საქმე გაგვერკვია მ-ზ (პ-ა) ზ-სთან. ასევე მ-ზ ზ-ც უარყოფს ამ თანხების მიღებას, თუმცა ვერ განმარტა, თუ რატომ დაიდო ეს ხელშეკრულება. სესხის თანხა ამხანაგობის ბუღალტერიაში დაფიქსირებული არ არის. მე კარგად ვიცნობ პ-ას, მას დიდი ხანია პიროვნული და საქმიანი ურთიერთობა აქვს ი. ჩ-სთან. ჩემთვის ისიც ცნობილია, რომ მათ ქობულეთში არსებულ ერთ სასტუმროს გამო, აქვთ სერიოზული უთანხმოება. ამ სასტუმროში პ-ა ი. ჩ-ს წილს თხოვს. ასეთ ურთიერთობაში ყოველად დაუჯერებელია ი. ჩ-ს ფული ესესხებინა. ჩემი ვარაუდით, ერთმანეთს შორის ვალდებულების ჩათვლისათვის მოგონილი აქვთ სქემა, რომლისთვისაც ჩემი შვილის – მ. და მისი მეუღლის მ-მის ქონებაა გამოყენებული. ამხანაგობის თავმჯდომარემ მის უფლებამოსილებას ყოველნაირად გადააჭარბა და ამხანაგობის

წევრების მიმართ პასუხისმგებლობა ანაცვალა ძმის შვილის უკანონო მითითებების შესრულებას..“

მ-მ ა-ის და ს. ხ-ის ჩვენებებით დგინდება, რომ „...სესხის სახით ფულის მიღებას უარყოფს, როგორც მ-ზ ზ-ე ისე, მ. ზ-ე....ამხანაგობის თავმჯდომარეს თანხა რომ მიეღო იგი საბუღალტრო აღრიცხვაზე უნდა აეყვანა, თუკი არ მიუღია, მაშინ რატომ შექმნა ისეთი გარიგების აქტი, რომლითაც საფრთხე შეუქმნა მისი ოჯახის ქონებას“... მოწმის სახით დაკითხული ი. ჩ-ის ჩვენებით ირკვევა, რომ მ-ზ (პ-ა) ზ-ს იცნობს დაახლოებით 9 წელია, ისე დაუახლოვდნენ ერთმანეთს, რომ დაიწყეს ერთობლივად ბიზნესი, ააშენეს სასტუმრო ქ. ქობულეთში, თ. მ. ს-ო №126-ში. დაახლოებით ერთნახევარი წლის უკან დაიძაბა მათ შორის ურთიერთობა, მისგან თანხების მითვისების გამო. ერთიანი ბიზნეს სიტუაციიდან გამოსვლის მიზნით განაახლეს ნორმალური ურთიერთობა, მ-ზ ზ-ე შეუთანხმდა მას, რომ ეტაპობრივად დაუბრუნებდა მიწის შეძენასა და მშენებლობის პროექტის დამტკიცებაში გადახდილ თანხებს. 2011 წლის მარტის თვის დასაწყისში მასთან ქობულეთში ყოფნის დროს მივიდა მ-ზ ზ-ის ბიძა მ. ზ-ე და სესხად თხოვა მშენებლობისათვის 112 000 აშშ დოლარი, რომლის გადაცემის შემდეგ კვლავ თხოვა 220 000 აშშ დოლარი, რომელი თანხაც 2011 წლის 23 მარტს ჩაუტანა თბილისიდან ქობულეთში, მივიდნენ ნოტარიუსთან და გააფორმეს ახალი სესხის ხელშეკრულება 220 000 აშშ დოლარზე. ამის შემდეგ, მ. ზ-ს მის კუთვნილ ავტომობილში ვაზ 2107 თეთრი ფერის გადასცა მითითებული თანხა. ამავე დაკითხვის ოქმში კითხვაზე პასუხისას ი. ჩ-მ განმარტა, რომ 2011 წლის 23 მარტს მ. ზ-ს შეხვდა ნოტარიუსის მიმდებარე ტერიტორიაზე, გადასცა 220 000 აშშ დოლარი, მან ავტომობილში დაითვალა სრული თანხა, რის შემდეგ მივიდნენ ნოტარიუსში სადაც ხელშეკრულების ტექსტი დაადასტურეს ხელმოწერებით. მანვე მიუთითა ჩვენებაში, რომ, ისევე, როგორც ნოტარიუსთან ხელმოწერისას, ასევე ფულის გადაცემის დროს იყვნენ მარტო“.

საქმეში არსებული ვ. შ-ის ჩვენების თანახმად: „ერთი წლის უკან ზუსტად თვე და რიცხვი არ მახსოვს, ვიყავი პირად საქმეზე მისული ჩემს ბიძაშვილთან მ. ზ-სთან და მას დაუკავშირდა ჩემი მეგობარი ი. ჩ-ე. ილაპარაკეს ტელეფონზე და მითხრა უცებ მივალ ნოტარიუსში, ი-ა მელოდება და მალე მოვალო. მე ვუთხარი, მეც წამოვალ ვნახავ ი-ს და გავყევი, მივედით ნოტარიუს მ. კ-სთან, სადაც ეზოში ელოდებოდა ი. ჩ-ე, რომელსაც ახლდა დ. გ-ი. ჩვენ მივესალმეთ ერთმანეთს და მ. და ი. შევიდნენ ნოტარიუსთან დაახლოებით 3-5 წუთში გამოვიდნენ გარეთ და მ წავიდა მეჩქარებაო, მე კი დავრჩი ი. ჩ-სთან და დ. გ-თან , ისინი ელოდებოდნენ ვიღაცას და მეც ვიდექი მათთან ერთად და ვსაუბრობდით. დაახლოებით 20-25 წუთი ერთად ვიყავით ნოტარიუსის წინ მე, დ. გ-ი და ი. ჩ-ე. ამის შემდეგ მე დავტოვე ისინი და წავედი პირად საქმეზე.“

პალატამ განმარტა, რომ საქმეში არ მოიპოვება რაიმე მტკიცებულება იმის დასამტკიცებლად, რომ 220 000 აშშ დოლარი ი. ჩ-მ გადასცა მ. ზ-ს, აღნიშნული დადასტურებულია მოწმე დ. გ-ას მიერ (სისხლის სამართლის საქმის მასალები), ხელშეკრულება ორივე მხარის მიერ დაიდო იმ განზრახვით, რომ ეს გარიგება იყო გარანტია ი. ჩ-ისათვის, რომ მ. ზ-ის ძმისშვილს, მ-ზ ზ-ს, შეესრულებინა მის წინაშე ნაკისრი ვალდებულებები. სახელდობრ, საქმეში არსებული სისხლის სამართლის საქმის მასალებში არსებული დ. გ-ას ჩვენებაში ვკითხულობთ: „2011 წლის მარტის თვეში ვახლდი ი. ჩ-ს ქობულეთში ნოტარიუსთან შეხვდა მ. ზ-ს, თუ რა თემაზე შეხვდნენ და ახლდა თუ არა მ-ს ვინმე არ მახსოვს.. მ-ზ ზ-მ აღიარა ვალი და

შეპირდა ი. ჩ-ს რომ გადაუხდოდა ვალს... მ-ზე ზ-მ ვალის აღიარებისას ი. ჩ-ს შეჰპირდა, რომ ყველაფერს დავალაგებო და არაფერზე ინერვიულო...“

პალატამ მიიჩნია, რომ ი. ჩ-ე ერთმნიშვნელოვნად ვერ ხსნის მიცემული ჩვენებით მ. ზ-ისათვის თანხის გადაცემის ფაქტს, რადგან აღწერილ მოვლენაში, ცალსახად დადასტურებულია ქმედებათა თანმიმდევრობის აღრევა (ნოტარიუსთან მისვლამდე მოხდა თანხის გადაცემა თუ სანოტარო ბიუროდან მისი გამოსვლის შემდეგ). ამ გარემოების უსწორობა, (თანხის გადაცემის) ასევე, დადასტურებულია ვ. შ-ისა და დ. გ-ას ჩვენებებით, რომლებიც ი. ჩ-ის აღწერილი ფაქტის უშუალო მოწმეები გახდნენ. მეტიც, გ-ა მიუთითებს, რომ მ-ზე ზ-მ აღიარა ვალის არსებობა. ამასთან, ი. ჩ-მ საუბარში განუმარტა, რომ ყველაფერს დაალაგებდა მ-ზე ზ-ე. უშუალოდ თანხა მ. ზ-სა და ი. ჩ-ის მაშინდელი ურთიერთობის დროს არ გადაცემულა.

პალატამ არ გაიზიარა ი. ჩ-ის მტკიცება დასახელებულ გარემოებაში თანხის გადაცემის თაობაზე. მ. ზ-ის წარმომადგენელ მ. ა-ის ახსნა-განმარტებით დადგენილია, რომ მისი მარწმუნებელი მ. ზ-ე გახდა ძმისშვილის - მ-ზე ზ-ის გარიგების მსხვერპლი. მ. ზ-მ ი. ჩ-ე გაიცნო უშუალოდ ნოტარიუსთან მისვლის წინ მ-ზე ზ-ის მეშვეობით. მესამე პირის, ვ. მ-ის, გ. კ-ის, ზ. ე-ის, ა. ს-ის, დ. ხ-ისა და ნ. ჩ-ის წარმომადგენელ თ. კ-ის ახსნა-განმარტებით აღნიშნული ხელშეკრულების გაფორმების თაობაზე გაიგეს მას შემდეგ, რაც ი. ჩ-მ სარჩელი აღძრა სასამართლოში; ამხანაგობის თავმჯდომარეს რაიმე სესხი არ აუღია. უდავოდ დადგენილია და მხარეებმა სააპელაციო სასამართლოს სხდომაზე დაადასტურეს და ეს დადასტურებულია სისხლის სამართლის საქმის მასალებითაც, რომ 2011 წლის 23 მარტის სესხის ხელშეკრულების მიმართ ნოტარიუსმა დაადასტურა მხოლოდ მხარეთა ხელმოწერები და არა სესხის ხელშეკრულების შინაარსი.

უდავოა, რომ დავა შეეხება ი. ჩ-სა და მ. ზ-ს შორის 2011 წლის 23 მარტს დადებულ სესხის ხელშეკრულების ბათილობას (აპელანტების მიერ მითითებული) იმ საფუძვლებით, რომ იგი არის მოჩვენებით, თვალთმაქცურად და მოტყუებით დადებული.

სამოქალაქო კოდექსის 50-ე მუხლის თანახმად, გარიგება არის ცალმხრივი, ორმხრივი და მრავალმხრივი ნების გამოვლენა, რომელიც მიმართულია სამართლებრივი ურთიერთობის წარმოშობის, შეცვლის ან შეწყვეტისაკენ. სამოქალაქო კოდექსის 54-ე მუხლის მიხედვით, ბათილია გარიგება, რომელიც არღვევს კანონით დადგენილ წესსა და აკრძალვებს, ეწინააღმდეგება საჯარო წესრიგს ან ზნეობის ნორმებს. მითითებული ნორმის სამართლებრივი ანალიზი ცხადყოფს, რომ კანონმდებელი გარიგების დადებისათვის ადგენს გარკვეულ წესებს, რომელთა დარღვევას შედეგად გარიგების ბათილად ცნობა მოჰყვება.

სამოქალაქო კოდექსის 56-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, ბათილია, გარიგება, რომელიც დადებულია მხოლოდ მოსაჩვენებლად იმ განზრახვის გარეშე, რომ მას შესაბამისი იურიდიული შედეგი მოჰყვეს (მოჩვენებითი გარიგება). ამავე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, თუ მოსაჩვენებლად დადებული გარიგებით მხარეებს სურთ სხვა გარიგების დაფარვა, მაშინ გამოიყენება დაფარული გარიგების მიმართ მოქმედი წესები (თვალთმაქცური) გარიგება.

პალატამ განმარტა, რომ სამოქალაქო კოდექსის 56-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, თვალთმაქცური გარიგება, როდესაც გარიგება იდება მოსაჩვენებლად, იმ მიზნით, რომ მისით სხვა გარიგება დაიფაროს. პალატამ განმარტა, რომ ი. ჩ-სა და მ. ზ-ს შორის 2011 წლის 23 მარტს დადებული სესხის ხელშეკრულება ბათილია,

რადგან იგი დადებულია თვალთმაქცურად, კერძოდ, სხვა გარიგების დაფარვის მიზნით. პალატამ ქობულეთის პოლიციის სამმართველოდან გამოთხოვილი სისხლის სამართლის საქმის მასალების, ასევე, მხარეთა განმარტებების მოსმენის შედეგად უდავოდ დადგენილად მიიჩნია, რომ 2011 წლის 23 მარტამდე, ვიდრე დაიდებოდა სესხის სადავო ხელშეკრულება ი. ჩ-სა და მ. ზ-ის ძმისშვილს მ-ზ ზ-ს (პ-ას) ჰქონდათ პარტნიორული და საქმიანი ურთიერთობა, მ-ზ ზ-ს ი. ჩ-ისათვის უნდა აენაზღაურებინა რამდენიმე ასეული ათასი (დაახლოებით 400 000) აშშ დოლარი. სწორედ სადავო სესხის ხელშეკრულებით დაფარულ იქნა მანამდე ი. ჩ-სა და მ-ზ ზ-ს შორის არსებული შეთანხმებები და გარიგებები, ანუ მოცემული გარიგების დადებით ი. ჩ-ის მიზანი იყო მ-ზ ზ-ის მხრიდან ნაკისრი ვალდებულებების შესრულება, რისთვისაც დაიდო სწორედ ეს ხელშეკრულება, მაშინ, როცა აპელანტებსაც და მ. ზ-საც ამ ხელშეკრულებით არაფერი მიუღიათ და არც რაიმე ვალდებულება დაჰკისრებიათ. ზემოთ მოხსენიებული სისხლის სამართლის მასალებით ასევე, უდავოდ დასტურდება, რომ თანხა არ გადაუციათ.

პალატამ განმარტა, რომ ამ ფაქტის დადასტურებასაც არ აქვს არსებითი მნიშვნელობა საქმისათვის, რადგან დავის საგანია: სესხი ხელშეკრულების ბათილობა და არა თანხის დაკისრება. სადავო გარიგება თვალთმაქცურია, ვინაიდან, მისი მიზანი იყო სხვა გარიგების დაფარვა. მხარეებმა სადავო გარიგების დადებისას დაფარეს ნამდვილი შეთანხმება ი. ჩ-სთან, ანუ დაიფარა მხარეთა შორის არსებული შეთანხმება. პალატამ განმარტა, რომ ბათუმის საქალაქო სასამართლოს დადებული ხელშეკრულება უნდა დაეკვალიფიცირებინა, როგორც თვალთმაქცური გარიგება და გამოეყენებინა დაფარული გარიგების მიმართ მოქმედი ნორმები, კერძოდ, ამ შემთხვევაში, დაფარულ გარიგებას წარმოადგენს სესხის ხელშეკრულება. აპელანტების წარმომადგენლის პოზიცია რომ 2011 წლის 23 მარტის სესხის ხელშეკრულება ბათილია ნაწილობრივ სწორია და იზიარებს მხოლოდ იმ საფუძვლით, რომ სადავო სესხის ხელშეკრულება ბათილია, რადგან იგი დადებულია თვალთმაქცურად.

პალატამ არ გაიზიარა აპელანტების წარმომადგენლის პოზიცია, რომ ი. ჩ-სა და მ. ზ-ს შორის 2011 წლის 23 მარტს დადებული სესხის ხელშეკრულება არის მოჩვენებითი შემდეგი გარემოების გამო: სამოქალაქო კოდექსის 56-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, ბათილია, გარიგება, რომელიც დადებულია მხოლოდ მოსაჩვენებლად იმ განზრახვის გარეშე, რომ მას შესაბამისი იურიდიული შედეგი მოჰყვეს (მოჩვენებითი გარიგება). მოჩვენებითი გარიგებისათვის დამახასიათებელია ის, რომ მხარეებს არ სურთ იმ მიზნის მიღწევა, რაც დადებული გარიგებიდან გამომდინარეობს. აღნიშნულის შედეგი არის მოჩვენებითი და არავითარი ურთიერთობა მხარეებს შორის არ წარმოიშობა (არც ფორმალური და არც ფაქტობრივი). კონკრეტულ შემთხვევაში, ამ დასკვნის გაკეთების წინაპირობები არ არსებობს, კერძოდ, საქმის მასალებიდან არ გამომდინარეობს, რომ, როგორც ნების გამომვლენი, ასევე მისი მიმღები მოქმედებდნენ იმ განზრახვის გარეშე, რომ ამ გარიგებას შესაბამისი იურიდიული შედეგი მოჰყოლოდა, ანუ ორივე მხარეს არ სურდათ ხელშეკრულებით დასახული მიზნის მიღწევა.

მოცემულ შემთხვევაში, უდავოდ დადასტურდა ის გარემოება, რომ მხარეებმა სადავო გარიგების დადებისას დაფარეს ნამდვილი შეთანხმება ი. ჩ-სთან, ანუ დაიფარა მხარეთა შორის არსებული შეთანხმება (ი. ჩ-სა და მ. ზ-ის ძმის შვილს მ-ზ ზ-ს შორის). პალატამ განმარტა, რომ არ შეიძლება, გარიგება ერთდროულად მოჩვენებითიც იყოს და თვალთმაქცურიც, ვინაიდან, მოჩვენებითი გარიგების

დროს ნამდვილი გარიგება საერთოდ არ არსებობს და არარსებული გარიგებით სხვა გარიგების დაფარვა გამორიცხულია. სესხის ხელშეკრულების დადებით დაიფარა მხარეთა შორის არსებული სხვა შეთანხმება ი. ჩ-სა და მ. ზ-ის ძმისშვილს – მ-ზ ზ-ს შორის. ანუ, ესაა ნამდვილი (დაფარული) გარიგება, მაშინ როცა მოჩვენებითი გარიგების დროს არ არსებობს ნამდვილი გარიგება და არც ზოგადად გარიგება.

პალატამ დამატებით განმარტა, რომ ფართო გაგებით თვალთმაქცური გარიგებაც წარმოადგენს მოჩვენებით გარიგებას, მაგრამ მოჩვენებითი გარიგებისაგან იმით განსხვავდება, რომ მხარეებს შორის არსებული ურთიერთობა „წარმოიშობა“ არა დადებული გარიგების საფუძველზე, არამედ ფაქტობრივად მათ შორის არსებული „შეთანხმების“ საფუძველზე. პალატამ განმარტა, რომ თვალთმაქცური გარიგება მოჩვენებით გარიგებისაგან იმით განსხვავდება, რომ გარიგების მონაწილეებს მოსაჩვენებლად დადებული გარიგებით სურთ სხვა გარიგების დაფარვა, რომლის განხორციელებასაც ისინი რეალურად ისახავენ.

მოცემულ შემთხვევაში, უდავოდ დგინდება რომ ი. ჩ-სა და მ. ზ-ს შორის 2011 წლის 23 მარტს დადებული სესხის ხელშეკრულებით დაიფარა მხარეთა შორის არსებული სხვა შეთანხმება ი. ჩ-სა და მ. ზ-ის ძმისშვილ მ-ზ ზ-ს შორის, ანუ სადავო 2011 წლის 23 მარტის სესხის ხელშეკრულება დადებულია თვალთმაქცურად სხვა გარიგების დაფარვის მიზნით (ი. ჩ-სა და მ. ზ-ის ძმის შვილს მ-ზ ზ-ს შორის არსებული შეთანხმება), რის გამოც იგი ბათილი გარიგებაა.

პალატამ არ გაიზიარა აპელანტების წარმომადგენლის პოზიცია იმასთან დაკავშირებით, რომ სადავო 2011 წლის 23 მარტის სესხის ხელშეკრულება არის მოტყუებით დადებული გარიგება შემდეგი გარემოებების გამო: სამოქალაქო კოდექსის 81-ე მუხლის თანახმად, თუ პირი გარიგების დადების მიზნით მოატყუეს, იგი უფლებამოსილია, მოითხოვოს ამ გარიგების ბათილობა, ეს ხდება მაშინ, როცა აშკარაა, რომ მოტყუების გარეშე გარიგება არ დაიდებოდა. მოტყუების დროს ნების ნაკლი ვლინდება, კერძოდ, რომ არა მოტყუების ფაქტი, ისე გარიგება არ დაიდებოდა. შეცილების შემდეგ სასამართლოში დავისას მოსარჩელემ უნდა დაამტკიცოს მოტყუების ფაქტის არსებობა ისეთი მტკიცებულებების წარდგენით და ისეთ გარემოებებზე მითითებით, რომლებიც დაადასტურებენ მოტყუების ფაქტს.

მოცემულ შემთხვევაში, ქობულეთის პოლიციის სამმართველოდან გამოთხოვილი სისხლის სამართლის საქმის მასალებით დგინდება, რომ მხარეებმა იცოდნენ, რა გარიგებას დებდნენ რომელი გარიგების დასაფარად, ანუ ორივე მხარემ იცოდა საქმის გარემოებები და არც ერთი მხარე არ მოტყუებულა და არც მოტყუებით, მოქმედებდა. შესაბამისად, უსაფუძვლოა აპელანტების მხრიდან მითითება იმაზე, რომ 2011 წლის 23 მარტის სადავო სესხის ხელშეკრულება (გარიგება) დაიდო მოტყუებით.

ი. ჩ-სა და მ. ზ-ს შორის 2011 წლის 23 მარტს დადებული სესხის ხელშეკრულებით დაიფარა მხარეთა შორის არსებული სხვა შეთანხმება ი. ჩ-სა და მ. ზ-ის ძმის შვილს - მ-ზ ზ-ს შორის, ანუ სადავო 2011 წლის 23 მარტის სესხის ხელშეკრულება დადებულია თვალთმაქცურად სხვა გარიგების დაფარვის მიზნით (ი. ჩ-სა და მ. ზ-ის ძმისშვილს მ-ზ ზ-ს შორის არსებული შეთანხმება), ანუ მოცემული სადავო სესხის ხელშეკრულება არღვევს კანონით დადგენილ წესს და აკრძალავს, შესაბამისად, იგი ბათილი გარიგებაა. ამდენად, პალატამ მიიჩნია, რომ სარჩელი ამ ნაწილში (ი. ჩ-სა და მ. ზ-ს შორის 2011 წლის 23 მარტს დადებული

სესხის ხელშეკრულების ბათილად ცნობის მოთხოვნის ნაწილში) საფუძვლიანია და უნდა დაკმაყოფილდეს.

პალატამ გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა მატერიალური და მორალური ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნის ნაწილში სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმის შესახებ და დამატებით განმარტა: სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის თანახმად, პირი, რომელიც სხვა პირს მართლსაწინააღმდეგო, განზრახი ან გაუფრთხილებელი მოქმედებით მიაყენებს ზიანს, ვალდებულია, აუნაზღაუროს მას ეს ზიანი. იმისათვის, რომ მოპასუხეს დაეკისროს ზიანის ანაზღაურება, საჭიროა ერთდროულად არსებობდეს რამდენიმე პირობა, კერძოდ, მოპასუხის ქმედება უნდა იყოს მართლსაწინააღმდეგო, მართლწინააღმდეგობა გამოწვეული უნდა იყოს განზრახი ან გაუფრთხილებელი ქმედებით, ქმედებას უნდა მოჰყვეს ზიანი, ქმედებასა და მიღებულ შედეგს შორის უნდა არსებობდეს მიზეზობრივი კავშირი. პირს ზიანის ანაზღაურება დაეკისრება, თუ არსებობს ზიანის მიყენებისათვის პასუხისმგებლობის დაკისრების ზემოთ ჩამოთვლილი პირობები. ამ პირობათა ერთობლიობა სავალდებულოა ზიანის იურიდიული შემადგენლობისათვის, ანუ დელიქტური ვალდებულების წარმოშობისათვის.

პალატამ მოისმინა რა მხარეთა განმარტებები, შეამოწმა საქმეში არსებული დოკუმენტები, სისხლის სამართლის საქმის მასალები და მიიჩნია, რომ არ დგინდება მ. ზ-ისა და ი. ჩ-ის მხრიდან აპელანტებისათვის ზიანის მიყენების ფაქტი. არ დგინდება მ. ზ-ისა და ი. ჩ-ის ბრალეული მოქმედება, რადგან მის მიერ დადებულ ბათილ გარიგებას რაიმე მატერიალური ზიანი არ მიუყენებია აპელანტებისათვის, მათ არ უგიათ პასუხი ამ ბათილი გარიგებისათვის. აპელანტებს არაფერი მიუღიათ და, შესაბამისად, რაიმეს დაბრუნების ვალდებულება არ ეკისრებათ. რაც შეეხება, აპელანტების არგუმენტებს მატერიალურ ზიანთან დაკავშირებით, პალატამ არ გაიზიარა, ვინაიდან საქმეში წარმოდგენილი ნასყიდობის ხელშეკრულებით დგინდება, რომ მ-მ ა-მ ვერ მიიღო შემოსავალი, რადგან მისი ქონება ი. ჩ-ის განცხადების საფუძველზე დაყადაღებულია და ვერ შეძლო გაყიდვა, რითაც მიაღწა ზიანი. თუნდაც ის, რომ ქონებაზე ყადაღის არსებობის გამო მ-მ ა-მ ვერ შეძლო საკუთრების გაყიდვა, პალატის მოსაზრებით, არ არის ის არგუმენტი, რითაც ი. ჩ-ისა და მ. ზ-ის ბრალეული ქმედება დადგინდება, რადგან ი. ჩ-მ ქონებაზე ყადაღის დადება მოითხოვა მის მიერ აღძრული სარჩელის უზრუნველყოფის მიზნით, რაც კანონით გათვალისწინებულია და ამაში რაიმე უკანონო ქმედება არ ჩანს. საბოლოოდ კი, ქონებაზე ყადაღის მოხსნას სარჩელზე მიღებული გადაწყვეტილება განსაზღვრავს, რაც მომავალში უნდა გადაწყდეს და არა ამჟერად. ამდენად, ეს გარემოება მატერიალური ზიანის არსებობის განსაზღვრის საფუძველი ვერ იქნება.

პალატამ ასევე გაიზიარა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მსჯელობა მორალური ზიანის ანაზღაურებაზე უარის თქმის ნაწილშიც და განმარტა, რომ, სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად, არაქონებრივი ზიანისათვის ფულადი ანაზღაურება შეიძლება მოთხოვილ იქნეს მხოლოდ კანონით ზუსტად განსაზღვრულ შემთხვევებში გონივრული და სამართლიანი ანაზღაურების სახით, ხოლო, მე-2 ნაწილის თანახმად, სხეულის დაზიანების ან ჯანმრთელობისათვის ვნების მიყენების შემთხვევებში დაზარალებულს შეუძლია, მოითხოვოს ანაზღაურება არაქონებრივი ზიანისთვისაც. მორალური ზიანი განსაზღვრულია, როგორც ფიზიკური და

სულიერი ტკივილი. მისი ოდენობის განსაზღვრისას სასამართლომ მხედველობაში უნდა მიიღოს, როგორც დაზარალებულის სუბიექტური დამოკიდებულება ასეთი ზიანის სიმძიმის მიმართ, ისე, ობიექტური გარემოებანი, რითაც შეიძლება მისი ამ კუთხით შეფასება (ხელყოფილი სიკეთის ცხოვრებისეული მნიშვნელობა, სამართალდარღვევის შედეგთა სიმძიმე, ზიანის მიმყენებლის ბრალის ხარისხი და სხვა). ყველა შემთხვევაში, როცა მორალური ზიანის ანაზღაურების საკითხი დგება, ზიანი უნდა იყოს სამართლებრივად მნიშვნელოვანი და ანგარიშგასაწევი. კომპენსაციის ოდენობის დასასაბუთებლად უნდა დამტკიცდეს ფიზიკური ტანჯვის ხარისხი. მოპასუხეებისათვის მორალური ზიანის ასანაზღაურებლად სამოქალაქო პასუხისმგებლობის დაკისრების წინაპირობები არ არსებობს. პალატის განმარტებით, ზიანში ძირითადად აპელანტები გულისხმობდნენ იმ ქონებრივ ზიანს, რომელსაც ვერ ღებულობს კ-ების მხარე, მათ ქონებაზე აკრძალვის არსებობის გამო, რამდენადაც ისინი მოკლებული არიან შეასაძლებლობას, სამოქალაქო ბრუნვაში გაუშვან მათი ძვირადღირებული ქონება. ამ ზიანის არსებობის მტკიცებულებად საქმეზე თანდართული ჰქონდათ მ-მ ა-ის მიერ მყიდველთან დადებული უძრავი ქონების ნასყიდობის ხელშეკრულება, რომლის რეგისტრაცია ვერ მოხერხდა, ვინაიდან, ჩ-ის განცხადებით, ქონებას თბილისის საქალაქო სასამართლომ ყადაღა დაადო.

პალატამ არ გაიზიარა აპელანტების მიერ საქმეში წარმოდგენილი დოკუმენტები, რომლებითაც აპელანტები მიიჩნევენ, რომ მათი მოთხოვნა მორალური ზიანის ანაზღაურების ნაწილში დასაბუთებულია, რადგან წარმოდგენილი დოკუმენტებით არ დგინდება ზიანის სახე, ხარისხი, ოდენობა. აპელანტები ვერ ადასტურებენ რა ზომით და ფარგლებში მიადგათ მათ მორალური ზიანი, ხოლო ერთ-ერთი აპელანტის, მ-მ ა-ის, უძრავ ქონებაზე ყადაღის დადებით არ დასტურდება მორალური ზიანის მიყენებასთან მიზეზობრივი კავშირი, რადგან მორალური ზიანის ანაზღაურება ხდება „მხოლოდ კანონით ზუსტად განსაზღვრულ შემთხვევებში“. კონკრეტულ შემთხვევაში კი, არ დგინდება მხარეებზე მორალური ზიანის მიყენების ფაქტი, შესაბამისად, ამ მხრივ ზიანის ანაზღაურების მოთხოვნა უსაფუძვლოა და არ უნდა დაკმაყოფილდეს.

პალატამ განმარტა, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლის თანახმად, სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრობითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები და მტკიცებულებები. მხარეები თვითონ განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაუდონ საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. ამავე კოდექსის 102-ე მუხლის შესაბამისად, დადგენილია, რომ თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომელზეც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს, ხოლო, ამავე მუხლის მესამე ნაწილის შესაბამისად, საქმის გარემოებები, რომლებიც უნდა დადასტურდეს გარკვეული სახის მტკიცებულებებით, არ შეიძლება დადასტურდეს სხვა სახის მტკიცებულებებით. ამასთან, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 105-ე მუხლის თანახმად, სასამართლო აფასებს მტკიცებულებებს თავისი შინაგანი რწმენით, რომელიც უნდა ემყარებოდეს სასამართლო სხდომაზე მათ ყოველმხრივ, სრულ და ობიექტურ განხილვას, რის შედეგადაც გამოაქვს დასკვნა საქმისათვის მნიშვნელობის მქონე გარემოებების არსებობისა ან არარსებობის შესახებ.

ი. ჩ-მ, წარმოდგენილი საკასაციო საჩივრით ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 30 მაისის გადაწყვეტილების, 2013 წლის 6 თებერვლის, 2013 წლის 14 მარტის განჩინებებისა და მტკიცებულებების დართვის თაობაზე მიღებული განჩინების გაუქმება მოითხოვა შემდეგი დასაბუთებით: ქუთაისის სააპელაციო სასამართლო გადაწყვეტილების გამოტანისას დაეყრდნო მხოლოდ სისხლის სამართლის საქმეში არსებულ ჩვენებებს. აღსანიშნავია, რომ მ. ზ-ე სისხლის სამართლის საქმეში რამდენჯერმე დაიკითხა.

მ. ზ-ის მიერ მიცემულია არსებითად შეცვლილი ჩვენებები, პროცესის განმავლობაში, მიუხედავად იმისა, რომ მხარეები, ერთი მხრივ, აპელანტი და, მეორე მხრივ, მოწინააღმდეგე მხარეები რეალურად წარმოადგენდნენ ერთ მხარეს – ი. ჩ-ის მოწინააღმდეგეს. აღნიშნული მტკიცებულებაც, კერძოდ, მ. ზ-ის ბოლო ჩვენებაც, სასამართლომ მიღებული განჩინების შემდგომ მიზანმიმართულად მოიპოვა, რათა სასამართლოს მიეღო აღნიშნული გადაწყვეტილება.

მეტად მნიშვნელოვანია ის ფაქტი, რომ მაშინ, როდესაც სასამართლომ უკანონოდ დააკმაყოფილა შუამდგომლობა (მიუხედავად იმისა, რომ არ იყო გასაჩივრებული პირველი ინსტანციის გადაწყვეტილება, ასევე, აპელაციაში შუამდგომლობის დაყენების რაიმე საპატიო მიზეზი არ არსებობდა), სასამართლომ მიიღო ის მტკიცებულება, რომელიც განჩინების მიღების დროს არ არსებობდა. მ-ზ ზ-ის მიერ მიცემულ ჩვენებაში, სხვა გარიგების გამო გაფორმებულ სესხის ხელშეკრულებებზე, არსად არის ნათქვამი, შესაბამისად, გაუგებარია, გადაწყვეტილებას რატომ დაუდო საფუძვლად სასამართლომ მ. ზ-ის მიერ მიცემული ბოლო ჩვენება და ხელშეკრულების ბათილობის საფუძვლად მიუთითა სხვა გარიგების დაფარვის მიზანი. არც ერთი მოწმის ჩვენებით არ დგინდება, რომ მ ზ-ს, სესხის ხელშეკრულების შესაბამისად, თანხა არ მიუღია, თვითონ ამხანაგობის წევრებისათვის აღნიშნული გარემოება არის საეჭვო. ვერ დგინდება, აგრეთვე, ამ ხელშეკრულებების უკან სხვა გარიგების დაფარვის მიზანი, თუმცა, სასამართლოსათვის გადაწყვეტილების გამოსატანად და ხელშეკრულების ბათილობისათვის საკმარისი აღმოჩნდა მ. ზ-ის ჩვენება, რის გამოც, გამოძიებამ არაერთხელ დაუშვა შეცდომა და არაერთხელ არსებითად შეცვალა ჩვენება, ხოლო ი. ჩ-ის ჩვენება არ იქნა გაზიარებული.

აქედან გამომდინარე, წინასწარ დადგენილი ძალა სასამართლოსათვის არ აქვს არც სისხლის სამართლის საქმეზე კანონიერ ძალაში შესულ განაჩენს, მით უფრო, წინასწარ დადგენილი ძალა არ აქვს გამოძიებაში მიცემულ ჩვენებებს. გამოძიება უკვე ერთი წელია მიმდინარეობს, სადაც დაკითხულია არაერთი მოწმე, რომელთა უმრავლესობამ რამდენჯერმე შეცვალა ჩვენება და ამდენი ხნის განმავლობაში ბრალი წაყენებული არავის აქვს. ი. ჩ-სა და მ. ზ-ს, როგორც ამხანაგობის თავმჯდომარეს შორის გაფორმებულ ხელშეკრულებებში აღნიშნულია, რომ ხელშეკრულებების გაფორმებისას სესხის თანხა გადაცემულია. პალატამ, მ. ზ-ის წარმომადგენლის ახსნა-განმარტების შესაბამისად, დადგენილად მიიჩნია, რომ მ ზ-მ ი. ჩ-ე მ-ზ ზ-ის მეშვეობით გაიცნო უშუალოდ ნოტარიუსთან მისვლის წინ, მაშინ, როდესაც მოწმეთა მიერ მიცემული ჩვენებებით, მათ შორის, მ. ზ-ის ჩვენებით, დადასტურებულია, რომ მ. ზ-ე და ი. ჩ-ე წლების განმავლობაში იცნობდნენ ერთმანეთს და ჰქონდათ მეგობრული დამოკიდებულება.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლო საკასაციო საჩივრის საფუძვლების შესწავლისა და გასაჩივრებული გადაწყვეტილების იურიდიული დასაბუთების შემოწმების შედეგად მიიჩნევს, რომ ი. ჩ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს და საქმე ხელახლა განსახილველად დაუბრუნდეს იმავე სასამართლოს შემდეგ გარემოებათა გამო:

საკასაციო საჩივარში აღნიშნულია, რომ მიუხედავად იმისა, რომ პირველი ინსტანციის სასამართლომ არ დააკმაყოფილა სისხლის სამართლის მასალების გამოთხოვის თაობაზე მოსარჩელების შუამდგომლობა, სააპელაციო სასამართლომ იგივე შუამდგომლობა დააკმაყოფილა, რითაც დარღვეული იყო პროცესუალური ნორმები.

საკასაციო პალატა იზიარებს კასატორის მოსაზრებას და დამატებით განმარტავს, რომ, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება).

საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ კასატორის მიერ წარმოდგენილია დასაბუთებული პრეტენზია. კონკრეტულ შემთხვევაში დასაშვებ და დასაბუთებულ პრეტენზიაში იგულისხმება მითითება იმ პროცესუალურ დარღვევებზე, რომლებიც დაშვებული იყო სააპელაციო სასამართლოს მიერ საქმის განხილვის დროს, რამაც განაპირობა ფაქტობრივი გარემოებების არასწორად შეფასება და სამართლებრივმატერიალური ნორმის არასწორად გამოყენება ან განმარტება.

საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ სააპელაციო სასამართლომ გამოტანილ გადაწყვეტილებას საფუძვლად დაუდო გამოთხოვილი სისხლის სამართლის საქმის მასალებში მოცემული მოწმეთა ჩვენებები.

გასაჩივრებული გადაწყვეტილების კანონიერების შემოწმებისას საკასაციო პალატა, უპირველეს ყოვლისა, ყურადღებას ამახვილებს გადაწყვეტილების პროცესუალურსამართლებრივ მხარეზე, კერძოდ, მნიშვნელოვანია, შეფასდეს მტკიცებულებათა გამოთხოვისა და შეფასების კანონიერება.

ამ შემთხვევაში მტკიცებულების გამოთხოვისა და შეფასების ინსტიტუტები ურთიერთკავშირში იმყოფებიან. განსახილველი საკითხის თავისებურებიდან გამომდინარე უნდა აღინიშნოს, რომ მტკიცებულების გამოთხოვის საკითხის განხილვისას გათვალისწინებულ უნდა იქნეს, როგორც პროცესუალურ-სამართლებრივი, ასევე მატერიალურსამართლებრივი მხარეები, რაც საბოლოოდ აისახება მის შეფასებაზე.

სააპელაციო სასამართლომ ისე დააკმაყოფილა სისხლის სამართლის საქმიდან მტკიცებულებათა გამოთხოვის შუამდგომლობა, რომ არ დაიცვა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 215-ე, 380-ე და 382-ე მუხლებით დადგენილი წესი, კერძოდ, სააპელაციო სასამართლომ 06.02.2013 საოქმო განჩინებით (სხდომის ჩანაწერი 14.48.58) ნაწილობრივ დააკმაყოფილა მოსარჩელის შუამდგომლობა მტკიცებულებათა გამოთხოვის თაობაზე, დააკმაყოფილა და გამოითხოვა სისხლის სამართლის საქმიდან მოწმეთა ჩვენებები ისე, რომ არ დაასაბუთა ამ მასალების გამოთხოვის სამართლებრივი საფუძვლები და პროცესუალური წინაპირობები, რომლის არსებობის შემთხვევაში შესაძლებელია მტკიცებულებათა გამოთხოვა. მით უმეტეს სააპელაციო სასამართლო არ

აკმაყოფილებს შუამდგომლობის სხვა ნაწილს იმ მოტივით, რომ მოსარჩელეს პირველ ინსტანციაში შეეძლო წარმოედგინა ეს მტკიცებულებები.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 288-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, თუ სასამართლოს თითოეული სხდომის ან სხდომის გარეშე შესრულებული თითოეული საპროცესო მოქმედების ტექნიკური საშუალებით ჩაწერა შესაძლებელია, დგება ოქმი, რომელშიც უნდა აღინიშნოს ამ მუხლის პირველი ნაწილის „ა“, „ე“ და „ზ“ ქვეპუნქტებით გათვალისწინებული მონაცემები. ამავე მუხლის პირველი ნაწილის „ზ“ ქვეპუნქტის თანახმად, სასამართლო სხდომის ოქმში უნდა აღინიშნოს სასამართლოს განკარგულებანი და სათათბირო ოთახში გაუსვლელად გამოტანილი განჩინებანი;

საოქმო განჩინება უნდა აკმაყოფილებდეს სასამართლო განჩინების ინსტიტუტით განსაზღვრულ წესს. ამავე კოდექსის 284-ე მუხლის მე-4 ნაწილის თანახმად, განჩინება, რომელსაც სასამართლო იღებს ადგილზე თათბირით, უნდა გამოცხადდეს მიღებისთანავე. თავმჯდომარე ან მოსამართლე, რომელმაც გამოაცხადა განჩინება, განმარტავს ამ განჩინების შინაარსს, მისი გასაჩივრების წესსა და ვადას, რაც აისახება სხდომის ოქმში.

სააპელაციო სასამართლოს მიერ არ იყო დაცული მითითებული პროცესუალური წესი, ამავე დროს სასამართლო სხდომაზე გამოცხადებული განჩინებისაგან განსხვავებით, საქმეში არსებული 2013 წლის 6 თებერვლის მტკიცებულებათა გამოთხოვის განჩინების სამართლებრივ საფუძვლად სასამართლომ მიუთითა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 103-ე მუხლის პირველი ნაწილის პირველ წინადადებაზე და მე-2 ნაწილზე. კერძოდ, განსახილველი დანაწესების თანახმად, მხარეები მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ. თუ მხარეებმა ამა თუ იმ მიზეზით ვერ შეძლეს მტკიცებულებების უშუალოდ მიღება და სასამართლოში წარდგენა, მხარეთა შუამდგომლობით სასამართლოს შეუძლია თვითონ გამოითხოვოს მტკიცებულებები, ვისთანაც უნდა იყოს ისინი.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ ზემომითითებული დანაწესი უნდა იქნეს გამოყენებული საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 215-ე მუხლის მოთხოვნათა დაცვით, შესაბამისად, სააპელაციო სასამართლომ, ასევე უნდა დაიცვას ამავე კოდექსის 380-ე და 382-ე მუხლები.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ მითითებული განჩინებიდან არ ირკვევა სასამართლო სისხლის სამართლის საქმიდან მოწმეთა ჩვენებების გამოთხოვის შესახებ შუამდგომლობას განიხილავს, როგორც სააპელაციო სასამართლოში ახალი ფაქტებისა და მტკიცებულებების წარდგენის ინსტიტუტის მიხედვით (საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 380-ე მუხლი), თუ, როგორც მოსარჩელის (აპელანტის) პრეტენზიას პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ მტკიცებულებების გამოთხოვაზე უარის თქმით დაშვებული პროცესუალური დარღვევების შესახებ.

იმ შემთხვევაში, თუ მივიჩნევთ, რომ აღნიშნული შუამდგომლობა წარმოადგენდა სააპელაციო სასამართლოში საქმის განხილვის ეტაპზე მითითებას ახალ ფაქტებსა თუ მტკიცებულებებზე, მაშინ სასამართლოს უნდა დაეცვა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 380-ე მუხლის მე-2 ნაწილი, რომლის თანახმად, სააპელაციო სასამართლო არ მიიღებს ახალ ფაქტებსა და მტკიცებულებებს, რომლებიც მხარეს შეეძლო, წარედგინა პირველი ინსტანციის სასამართლოში საქმის განხილვისას, მაგრამ არასაპატიო მიზეზით არ წარადგინა.

შესაბამისად, გამოიყენება ამავე კოდექსის 382-ე მუხლის პირველი ნაწილი, რომლის თანახმად სააპელაციო სასამართლო მიიღებს ახლად წარმოდგენილ მტკიცებულებებს, თუ მათ მნიშვნელობა აქვთ საქმისათვის, 380-ე მუხლის მოთხოვნათა გათვალისწინებით.

იმ შემთხვევაში, თუ სასამართლომ განიხილა მითითებული შუამდგომლობა, როგორც პრეტენზია პირველი ინსტანციის მიერ დაშვებული პროცესუალური დარღვევების თაობაზე, მაშინ სააპელაციო სასამართლოს უნდა ეხელმძვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 377-ე მუხლით და გამოეკვლია დაშვებული იყო თუ არა პირველი ინსტანციის მიერ პროცესუალური დარღვევები ზემომითითებული მტკიცებულებათა გამოთხოვაზე უარის თქმის 18.10.2012 საოქმო განჩინების გამოტანისას (სასამართლო სხდომის ჩანაწერი 14.07.14., 14.10.33, 14.11.37).

ამ უკანასკნელ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს უნდა გამოეკვლია, დარღვეული იყო თუ არა პირველი ინსტანციის სასამართლოს მიერ საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 215-ე მუხლით დადგენილი წესი, კერძოდ, მითითებული მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად, მხარეთა და მათ წარმომადგენელთა შუამდგომლობები და განცხადებები ახალ მტკიცებულებათა წარმოდგენის ან გამოთხოვის შესახებ სასამართლომ შეიძლება, განიხილოს მხოლოდ იმ შემთხვევაში, თუ საქმის მოსამზადებელ სტადიაზე მხარეს არ შეეძლო მათი წარმოდგენა, აგრეთვე, თუ მათ შესახებ მისთვის ობიექტური მიზეზებით ვერ იქნებოდა ცნობილი და მათი წარმოდგენის საფუძველი წარმოიშვა მთავარ სხდომაზე ან, თუ მხარემ საპატიო მიზეზით ვერ უზრუნველყო შესაბამისი შუამდგომლობებისა და განცხადებების წარმოდგენა საქმის მოსამზადებელ სტადიაზე. ასეთ შემთხვევაში საქმის განხილვა მხარეთა თხოვნით ან სასამართლოს ინიციატივით შეიძლება, გადაიდოს.

ამავე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, ამ კანონის მიზნებისათვის, საპატიო მიზეზად ჩაითვლება მხარის მიერ შუამდგომლობისა და განცხადების წარდგენის შეუძლებლობა, რაც გამოწვეულია ავადმყოფობით, ახლო ნათესავის გარდაცვალებით ან სხვა განსაკუთრებული ობიექტური გარემოებით, რომელიც მისგან დამოუკიდებელი მიზეზით შეუძლებელს ხდის სასამართლო პროცესზე გამოცხადებას ანდა შუამდგომლობისა და განცხადების წარდგენას. ავადმყოფობა უნდა დადასტურდეს სამედიცინო დაწესებულების ხელმძღვანელის მიერ ხელმოწერილი დოკუმენტით, რომელიც პირდაპირ მიუთითებს სასამართლო პროცესზე გამოცხადების შეუძლებლობაზე.

კონკრეტულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლოს მიერ არ არის დაცული მითითებული მოთხოვნები, რითაც დარღვეულ იქნა მტკიცებულებათა მიღების პროცესუალურსამართლებრივი წესი.

ამასთან ერთად, გასათვალისწინებელია, სააპელაციო სასამართლო თავის გადაწყვეტილებაში დაეყრდნო სისხლის სამართლის საქმის იმ მასალებს, რომელიც არ წარმოადგენდა სააპელაციო სასამართლოს 06.02.2013 წლის განჩინებით დაკმაყოფილებულ შუამდგომლობის საგანს. სასამართლო ვალდებულია, ყველა კონკრეტული მტკიცებულების გამოთხოვის ეტაპზე ზემომითითებული პროცესუალური წესების დაცვით იმსჯელოს, თუ რა გარემოებები დასტურდება ამ მტკიცებულებით, იურიდიულად რამდენად მნიშვნელოვანია ეს გარემოებები საქმისათვის და ამ სახის მტკიცებულებებით რამდენადაა შესაძლებელი ამ

გარემოებების დადასტურება. 06.02.2013 წლის განჩინების შემდეგ წარმოებულ მასალების წარდგენაზე სასამართლოს დამატებით უნდა ემსჯელა.

ამდენად, სააპელაციო სასამართლომ არ შეაფასა, თუ რამდენად შესაძლებელია გამოსათხოვი (ან შემდეგ წარმოებაში მიღებული) მტკიცებულებებით სადავო ფაქტების დამტკიცება.

სააპელაციო სასამართლო დაეყრდნო სისხლის სამართლის საქმის მასალებში მოცემულ შემდეგ მოწმეთა ჩვენებებს, კერძოდ, მ. ზ-ის, მ-ზ ზ-ის, მ. კ-ის, ი. კ-ის, ა. კ-ის, გ. კ-ის, ზ. ე-ის, ნ. ჩ-ის, დ. ხ-ის, ა. ს-ის, მ. ჯ-ის, მ-მ ა-ისა და ს. ხ-ის, ი. ჩ-ის, ვ. შ-ის, დ. გ-ას ჩვენებებს.

საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ გაუგებარია, სისხლის სამართლის საქმეზე მიცემული მოწმეთა ჩვენებები, მტკიცებულების რომელ პროცესულურ საშუალებად მიიჩნია სააპელაციო სასამართლომ. თუ მივიჩნევთ, რომ აღნიშნული ჩვენებები სააპელაციო სასამართლომ შეაფასა, როგორც მოწმეთა ჩვენებები, ამ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ არ გაითვალისწინა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსით გათვალისწინებული მოწმის ჩვენების ინსტიტუტის თავისებურებები (საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 140-ე, 148-ე მუხლები). დაუშვებელია პროცესის მონაწილის (მაგალითად, მხარის) და მოწმის აღრევა. სააპელაციო სასამართლომ არ გაითვალისწინა, რომ სისხლის სამართლის საქმიდან გამოთხოვილ მასალებში დაკითხული მოწმეები წარმოადგენენ განსახილველ საქმეში პროცესის მონაწილეებს (მოსარჩელებს, მოპასუხეებს, მესამე პირებს), კერძოდ, სააპელაციო სასამართლოს მიერ სისხლის სამართლის საქმეში დაკითხული მოწმეებიდან მ. კ-ე, ი. კ-ე, ა. კ-ე, მ. ჯ-ე, მ-მ ა-ე და ს. ხ-ი წარმოადგენენ მოსარჩელებს განსახილველ საქმეში. გ. კ-ე, ზ. ე-ე, ნ. ჩ-ი, დ. ხ-ი და ა. ს-ე წარმოადგენენ მესამე პირებს დამოუკიდებელი მოთხოვნის გარეშე მოსარჩელის მხარეზე, ხოლო მ. ზ-ე და ი. ჩ-ე წარმოადგენენ მოპასუხეებს, შესაბამისად, ამ პირების მიერ სისხლის სამართლის საქმეზე მიცემული ჩვენებები ის ახსნა-განმარტებებია, რომელიც მოცემულია განსახილველ სამოქალაქო საქმეზე, რაც მოითხოვს საერთო წესით შეფასებას და ყოვლად დაუშვებელია პროცესის მონაწილეები, თავიანთი პოზიციებში მითითებული ფაქტების დასადასტურებლად, ერთდროულად გამოდიოდნენ ამავე პროცესში მოწმეებად.

თუ სააპელაციო სასამართლომ სისხლის სამართლის საქმიდან გამოთხოვილი მასალები შეაფასა, როგორც წერილობითი მტკიცებულებები, ამ შემთხვევაშიც, უპირველეს ყოვლისა, უნდა გავითვალისწინოთ ის, რომ ეს ჩვენებები წარმოადგენენ იმ პირთა ახსნა-განმარტებებს, რომლებიც კონკრეტულ სამოქალაქო საქმეში წარმოადგენენ პროცესის მონაწილეებს და ამავე ახსნა-განმარტებებს აკეთებენ სამოქალაქო პროცესში.

ამ უკანასკნელ შემთხვევაში შესაძლებელია სისხლის სამართლის საქმის მასალებში მოცემული მოწმეთა ჩვენებები შეფასდეს, როგორც წერილობითი მტკიცებულებები, მაგრამ, ამ შემთხვევაში პროცესულურსამართლებრივ წესებთან ერთად სასამართლომ აუცილებლად უნდა გაითვალისწინოს მტკიცებულების მატერიალურსამართლებრივი მხარე, რაც საბოლოოდ გავლენას ახდენს მტკიცებულებათა კვლევა-შეფასების ეტაპზე.

საკასაციო სასამართლოში განხილვის საგანს წარმოადგენს მოსარჩელების მოთხოვნა ი. ჩ-სა და მ. ზ-ის შორის 2011 წლის 23 მარტს დადებული სესხის ხელშეკრულების ბათილობის ნაწილში. სააპელაციო სასამართლომ უპირველეს ყოვლისა სამართლებრივად უნდა შეაფასოს მოსარჩელების მიერ მითითებულ

მოთხოვნის საფუძვლები (კერძოდ, თუ რომელი მატერიალურსამართლებრივი ნორმიდან გამომდინარეობს მოსარჩელების მოთხოვნა მათ მიერ მითითებული საფუძვლების გათვალისწინებით). შესაბამისად, სასამართლოს მიერ შესაფასებელი მტკიცებულება უნდა შეიცავდეს იმ მატერიალურსამართლებრივი ხასიათის ინფორმაციას, რომელიც სადავო ურთიერთობის მომწესრიგებელი მატერიალურ-სამართლებრივი ნორმის ფაქტობრივი სიტუაციის ნორმატიული აღწერილობით არის მოცემული (მაგალითად, თუ სარჩელში მითითებულია, რომ ხელშეკრულების ორივე მხარე უკანონოდ შეთანხმდნენ სხვა გარიგების დაფარვის მიზნით დადონ სესხის ხელშეკრულება, მაშინ შესაფასებელი მტკიცებულება უნდა შეიცავდეს საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 56-ე მუხლის მე-2 ნაწილის კონტექსტში არსებულ ინფორმაციას. თუ მოსარჩელები სარჩელის საფუძვლად უთითებენ იმაზე, რომ სესხი არ მიუღია ამხანაგობის თავჯდომარეს, რასაც ელოდა, მაშინ სესხის ხელშეკრულება არ დადებულა მისი რეალური ხელშეკრულების ბუნებიდან გამომდინარე, რაც, საქართველოს სამოქალაქო კოდექსის 623-ე, 327-ე მუხლების კონტექსტის გათვალისწინებით მოითხოვს მტკიცებულებათა შეფასებას და ა.შ).

ამ შემთხვევაში გამოთხოვილ მასალებში მითითებულ ჩვენებებს (ზემოთითებული პროცესუალური წესების დაცვის შემთხვევაში) შესაძლებელია, მნიშვნელობა გააჩნდეს, მაგალითად, იმის დასადგენად, არსებობდა თუ არა მხარეთა შორის ურთიერთგამომრიცხავი პოზიციები, იგივე მხარე ხომ არ უთითებდა სხვა ფაქტებზე და რამ განაპირობა ფაქტების შეცვლა და ა. შ. ამდენად, მხარის ახსნა-განმარტებაც (სსსკ-ის 102-ე მუხლის მე-2 ნაწილი) წარმოადგენს მტკიცებულებას, რომელიც, ასევე მოითხოვს სათანადო შეფასებას.

ზემოაღნიშნული პროცესუალური დარღვევების გამო საკასაციო სასამართლო მოკლებულია შესაძლებლობას, შეაფასოს საქმეზე დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები (ეს პროცესუალური დარღვევები მიუთითებენ ფაქტების დაუდგენლობაზე, რაც ნიშნავს იმას, რომ საკასაციო სასამართლოში არ არის შეფასების ობიექტი).

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ა“ ქვეპუნქტის თანახმად, საკასაციო სასამართლო აუქმებს გადაწყვეტილებას და საქმეს ხელახლა განსახილველად აბრუნებს სააპელაციო სასამართლოში, თუ საქმის გარემოებები საპროცესო ნორმების ისეთი დარღვევითაა დადგენილი, რომ ამ დარღვევების შედეგად საქმეზე არასწორი გადაწყვეტილება იქნა გამოტანილი და საჭიროა მტკიცებულებათა დამატებითი გამოკვლევა.

კონკრეტულ შემთხვევაში სააპელაციო სასამართლომ თავისი გადაწყვეტილება ძირითადად დააფუძნა სისხლის სამართლის საქმიდან გამოთხოვილ მასალებს. ვინაიდან მასალები გამოითხოვეს და შეფასდა პროცესუალური დარღვევებით, საკასაციო პალატა მოკლებულია შესაძლებლობას, შეაფასოს გასაჩივრებულ გადაწყვეტილებაში მითითებული სადავო ფაქტობრივი გარემოებები.

წინამდებარე მითითებები უშუალოდ უკავშირდება საკასაციო სასამართლოს შემოწმების ობიექტის (ფაქტობრივი გარემოებების) განსაზღვრას, რომლის გარეშეც საკასაციო სასამართლო მოკლებულია შესაძლებლობას, სრული სამართლებრივი დასკვნები გამოიტანოს საქმიდან.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ სააპელაციო სასამართლომ უნდა იმსჯელოს ზემოაღნიშნული მტკიცებულებების მიღების კანონიერებაზე წინამდებარე განჩინებაში მოყვანილი მითითებების

საფუძველზე. და მათი გამოკვლევა-შეფასების შედეგად დაადგინოს საქმისთვის მნიშვნელოვანი ფაქტობრივი გარემოებები, რაც წარმოადგენს სამართლებრივი შეფასების ობიექტს.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 412-ე მუხლით და

დ ა ა დ გ ი ნ ა:

1. ი. ჩ-ის საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს;
2. გაუქმდეს ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2013 წლის 30 მაისის გადაწყვეტილება, ამავე სასამართლოს 2013 წლის 6 თებერვლისა და 2013 წლის 17 აპრილის განჩინებები და საქმე ხელახალი განხილვისათვის დაუბრუნდეს იმავე პალატას;
3. საკასაციო სასამართლოს განჩინება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

თ.თოდრია

მოსამართლეები:

პ.ქათამაძე

ბ. ალავეძე